

**Predmety a okruhy tém rigoróznej skúšky
a odporúčaná literatúra
pre študijný odbor: 1.1.1. učiteľstvo akademických predmetov,
Učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry
(PaedDr.)**

Rigorózne konanie v odbore **1.1.1. učiteľstvo akademických predmetov** pozostáva z obhajoby rigoróznej práce a z ústnej skúšky z jedného povinného a jedného voliteľného predmetu. **Povinný predmet** je predmet širšieho vedného základu, **voliteľný predmet** súvisí so zameraním rigoróznej práce.

Povinný predmet /*predmet širšieho vedného základu*/ pre slovenský jazyk (a) a literatúru (b)

Predmet:

a) učiteľstvo slovenského jazyka

Súčasný slovenský jazyk (so zdôraznením príslušnej jazykovej roviny podľa charakteru rigoróznej práce) a jeho didaktická transformácia.

Okruhy tém predmetu:

1. Zvuková jazyková rovina
2. Morfológická jazyková rovina
3. Syntaktická jazyková rovina
4. Lexikálna jazyková rovina
5. Štylistika

Odporúčaná literatúra:

- Aktuálne otázky súčasnej syntaxe. Ed. M. Šimková. Bratislava : Veda, 2005.
ČECHOVÁ, M. a kol.: Současná stylistika. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2008.
KRUPA, V.: Jednota a variabilita jazyka. Systémový prístup a tzv. exotické jazyky. Bratislava: Veda, 1980.
KRUPA, V.: Jazyk – neznámy nástroj. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1991.
ONDRUŠ, Š, SABOL, J.: Úvod do štúdie jazykov 3. vyd. Bratislava: SPN, 1987.
SABOL, J.: Kapitoly zo všeobecnej jazykovedy. Výberová prednáška. Košice: Rektorát UPJŠ, 1988.
KRÁĽ, Á., SABOL, J. : Fonetika a fonológia. Bratislava: JÚĽŠ SAV, 1989.
FINDRA, J.: Štylistika slovenčiny. Martin: Osveta, 2004.
ONDRUS, P. – HORECKÝ, J. – FURDÍK, J.: Súčasný spisovný jazyk. Lexikológia. Bratislava: SPN, 1980.
PAULINY, E.: Slovenská gramatika. Bratislava: SPN 1981.
KRAJČOVIČ, R. – ŽIGO, P.: Dejiny spisovnej slovenčiny 2. vyd. Bratislava: UK, 2006.
MOŠKO, G. – NIŽNÍKOVA, J. : Súčasný slovenský jazyk. Cvičenie so syntaxe 2 vyd. Košice: Rektorát UPJŠ, 1993.
KRAJČOVIČ, R. : Vývin slovenského jazyka a dialektológia. Bratislava: SPN, 1988.

b) učiteľstvo slovenskej literatúry

Slovenská literatúra (príslušného obdobia – podľa charakteru rigoróznej práce) a jej didaktická transformácia.

Okruhy tém predmetu:

1. Literárna história a poetika umeleckého textu
2. Teória literatúry (trópika, verzológia, genológia)
3. Metodológia literárnej vedy
4. Teórie interpretácie umeleckého textu
5. Interdisciplinarita literárnej vedy

Odporúčaná literatúra:

- HARPÁŇ, M.: Teória literatúry
ECO, U.: Meze interpretace. Univerzita Karlova, 2004
----- : Interpretácia a nadinterpretácia. Bratislava: Archa, 1995
MIKO, F.: Estetika výrazu: teória výrazu a štýl. Bratislava: SPN, 1969
MIKO, F.: Význam, jazyk, semióza. Metodologické reflexie. Nitra: Vysoká škola pedagogická, 1995
PECHAR, J.: Interpretace a analýza literárního díla, Filosofický ústav, 2002
PETRŮ, E.: Úvod do studia literární vědy. Olomouc: Rubico 2015
RAKÚS, S.: Poetika prozaického textu. Bratislava: 1995.
SEDLÁK, I.: Dejiny slovenskej literatúry I a II. Martin: Matica slovenská, 2009.
Štátny vzdelávací program (ISCED) pre príslušný stupeň vzdelávania
ŠTEVČEK, J.: Dejiny slovenského románu. Bratislava 1965.
VALČEK, P.: Slovník literárnovedných termínov
VŠETIČKA, F: Stavba prózy. Olomouc: Univerzita Palackého, 1992
----- : Kompoziciána.

Voliteľné predmety /súvisia so zameraním rigorózneho štúdia/

Predmet: Didaktika slovenského jazyka

Okruhy tém predmetu:

1. Didaktika slovenského jazyka. Predmet didaktiky slovenského (materinského) jazyka. Obsahová a procesná stránka vyučovania slovenského jazyka.
2. Problematika vyučovania zvukovej roviny jazyka. Ciele a kompetencie. Cvičenia na nácvik spisovnej výslovnosti.
3. Didaktická transformácia vyučovania suprasegmentálnych javov a ich vplyv na rozvoj rečníckych prejavov študentov.
4. Zásady vyučovania pravopisných javov. Pravopisné princípy a ich uplatnenie pri vyučovaní gramatických javov. Pravopisné cvičenia. Diktáty.
5. Problematika vyučovania morfolologickej roviny. Morfologické cvičenia. Vyučovanie slovných druhov. Typy morfologických cvičení.
6. Problematika vyučovania syntaktickej roviny. Syntaktické cvičenia
7. Didaktická transformácia vyučovania lexikálnej roviny. Metódy na rozvoj slovnej zásoby žiakov.
8. Obsah vyučovania slohu. Ciele a kompetencie vo vyučovaní slohu. Problematika vyučovania štylistiky. Štýlotvorná situácia a štýlotvorné činitele. Didaktická transformácia vyučovania funkčných štýlov a štylistické rozvrstvenie jazykových prostriedkov.
9. Problematika vyučovania slohových postupov jazyka a ich vzájomné väzby (hybridnosť). Metódy vo vyučovaní slohu. Typy štylistických cvičení. Koncept a jeho didaktický prínos pre učiteľa a žiaka.).

10. Štýlotvorný proces (výber faktov (invencia), kompozícia, štylizácia) a jeho vplyv na vyučovanie slohu. Kompozičné cvičenia. Problematika vyučovania slohových útvarov.

11. Modernizácia vzdelávania slovenského jazyka. Nové metódy vo vyučovaní slovenského jazyka. Využite IKT vo vyučovaní.

Odporúčaná literatúra:

ČECHOVÁ, M., Komunikační a slohová výchova, ISV nakladatelství, Praha 1998.

ČTVRTNÍČKOVÁ, D. : Rozvoj čitateľskej gramotnosti nielen na hodinách slovenského jazyka a literatúry. Prešov: MPC, 2006. ISBN 80-8045-433-7

FINDRA, J.: Štylistika slovenčiny. Martin: Osveta, 2004, 232 s.

HUBÁČEK, J., Učebnice stylistiky pro posluchače pedagogických fakult, SPN, Praha 1987.

KORŠŇÁKOVÁ, P. – HELDOVÁ, D.: Čitateľská gramotnosť slovenských žiakov v štúdiu PISA 2003. Bratislava: ŠPÚ, 2006.

LIGOŠ, M.: Základy jazykového a literárneho vzdelávania I. Úvod do didaktiky materinského jazyka a literatúry. Ružomberok: Filozofická fakulta KU, 2009, 120 s. ISBN 978-80-8084-429-5.

MIKO, F.: Teória vyučovania slovenského jazyka. Bratislava. Alfa, vydavateľstvo technickej a ekonomickej literatúry. 1972, s. 28 – 36

Petlák, E. : Všeobecná didaktika. Bratislava: IRIS, 2004.

PETTY, G.: Moderní vyučování. Praktická příručka. Praha: Portál 1996.

ŠEBESTA, K.: Od jazyka ke komunikaci. Praha: Karolinum 1999.

TUREK, I.: Inovácie v didaktike. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, druhé vydanie, 2005

TUREK, I.: Didaktika. Iura Edition, spol. s r. o, 2009, Bratislava, s. 595.

Štátny vzdelávací program: Slovenský jazyk a literatúra. In: Štátny pedagogický ústav [online]. Bratislava, 2009 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/gymnazia/vzdelavacie_oblasti/slovensky_jazyk_a_literatura_isced2.pdf

Štátny vzdelávací program: Slovenský jazyk a literatúra. In: Štátny pedagogický ústav [online]. Bratislava, 2009 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/gymnazia/vzdelavacie_oblasti/slovensky_jazyk_a_literatura_isced3.pdf

Učebnice slovenského jazyka pre 2. stupeň ZŠ.

Učebnice slovenského jazyka pre gymnáziá.

Učebnice slovenského jazyka pre stredné odborné školy.

BETÁKOVÁ, V. – JACKO, J. – ZELINKOVÁ, K.: Teória vyučovania slovenského jazyka. Bratislava: SPN, 1984, 248 s.

Predmet: **Didaktika literatúry**

Okruhy tém predmetu:

1. Interpretácia umeleckého textu v školskej praxi (metodologické východiská a ich realizácia v aktuálnej reforme vzdelávania; vízia: Učiace sa Slovensko)
2. Funkčný vzťah (meta)kurikula k čitateľským zručnostiam a kompetenciám žiakov
3. Literárny text v čitateľskej recepcii/percepcii (literárna tradícia a inovácie v literárnom vzdelávaní).
4. Využitie inovatívnych metód, organizačných foriem a stratégií vo vyučovaní literatúry
5. Vzťah literárnej vedy, všeobecnej didaktiky a odbornej didaktiky vo vyučovaní literatúry v edukačnej praxi.

Odporúčaná literatúra:

HAJDUČEKOVÁ, Ivica: Inovatívnosť foriem a metód v zážitkovo-komunikačnom modeli vyučovania literatúry. Košice: FF PJŠ v Košiciach, 2015

OBERT, Viliam: Komunikatívnosť v čitateľskej recepcii a interpretácii. Nitra: UKF, 1998.

OBERT, Viliam: Rozvíjanie literárnej kultúry žiakov. Bratislava: OG - Vydavateľstvo Poľana, 2003

PIŠŮT, Ján; LAPITKOVÁ, Viera; HUČÍNOVÁ, Lucie: Obsah vzdelávania: kurikulárna reforma ante portas, In: Školský zákon: Alternatívy pre vzdelávaciu politiku. [online] Interpretácie reflexie . Nitra: FHV UKF, 1997.

KONDÁČ, Ondrej; KORDÁČOVÁ, Jana: Iracionalita a jej hodnotenie. Bratislava: Stimul, 2000.

ŠIMONOVÁ, B.: Moderný človek, literatúra a škola. Banská Bystrica: UMB, 2000.

TUREK, I.: Didaktika. Wolters Kluwer, 2008

TOMENGOVÁ, A.: Čitateľské stratégie zlepšujúce schopnosť učiť sa. Bratislava: MPC, Bratislava, 2010.

Štátny vzdelávací program, učebnice a čítanky literatúry (odporúčané aj alternatívne), odborné časopisy